

چهارمین کنگره بین‌المللی کتابداران و اطلاع‌رسانان مسلمان کاملیس (تهران، ۲۹-۳۱ خرداد ۷۴)

نوشین موسوی

توسط تعدادی از دانشجویان مسلمان کتابداری در شهریور ۱۳۶۱ / سپتامبر ۱۹۸۲ در ایالت ایندیانا ایالات متحد آمریکا تشکیل شد.

دومین اجلاس با موضوع «مشکل دستیابی به اطلاعات در دنیای اسلام» و ۲۸ مقاله از کشورهای اندونزی، ایالات متحده آمریکا، ایران، بحرین، برونی، بنگلادش، پاکستان، تایلند، ترکیه، تونس، چین، سریلانکا، سنگاپور، سودان، عربستان، فیلیپین، لیبی، مالزی، هندوستان و یونسکو در ۲۸-۳۰ مهر ۱۳۶۵ / ۲۰-۲۲ اکتبر ۱۹۸۶ در شهر آلورستار مرکز ایالت کداه و میزبانی دانشگاه اوتارا در کشور مالزی برگزار شد.

در این اجلاس موضوعهای تأسیس شبکه اطلاع‌رسانی، منابع تحقیقات اسلامی، تشویق به عادت کتابخوانی، همکاریهای بین کتابخانه‌ای، کنترل کتابشناختی پایان‌نامه‌های دانشگاهی، تبادل اطلاعات بین کشورهای مسلمان، ایجاد ارتباط با سازمان کنفرانس اسلامی، سیاست ملی اطلاع‌رسانی کشورهای جهان اسلام، مسئولیت مستمرکز کنترل کتابشناختی، تهیه فهرست سرعنوانهای موضوعی و اصطلاحنامه مربوط به اسلام، تهیه قواعد تعیین فهرست مستند اسامی اسلامی مورد توجه قرار گرفت.

سومین اجلاس با عنوان «برنامه‌ریزی و تعیین خط و مشی اطلاع‌رسانی در جهان اسلام»

با حضور کتابداران و اطلاع‌رسانان کشورهایمانند آلمان، اردن، آمریکا، انگلیس، اوگاندا، ایران، برونی، بنگلادش، پاکستان، ترکیه، تونس، چین، ژاپن، سریلانکا، سودان، سوریه، عراق، عربستان، کانادا، لیبی، مالزی، مائلی، مراکش، مصر، نیجریه، هندوستان و یمن در ۳-۶ خرداد ۱۳۶۸ / ۲۴-۲۷ در شهر استانبول ترکیه برگزار شد.

در این اجلاس درباره شبکه بین‌المللی اطلاع‌رسانی مسلمانان، شبکه بین‌المللی

چهارمین کنگره بین‌المللی کتابداران و اطلاع‌رسانان مسلمان تحت عنوان کاملیس^۱ با حضور ۵۴ میهمان از ۱۰ کشور مسلمان جهان (اوگاندا، برونی، بنگلادش، پاکستان، ترکیه، عربستان، عمان، مالزی، هند، یمن) به مدت ۳ روز در ساختمان مرکز آفرینشهای هنری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان برگزار شد. این اجلاس با هماهنگی دبیرخانه کاملیس^۲ و با حمایت کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت جهادسازندگی برگزار گردید. دبیرخانه آن در کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران مستقر بود.

اهداف کاملیس عبارتند از:

• کمک به تعیین اصول و سیاستهای حاکم بر مسائل مربوط به تحقیقات و امور و خدمات کتابداری و اطلاع‌رسانی و فعالیتهای مرتبط با آنها (مانند نظامهای رده‌بندی برای موضوعهای اسلامی، قواعد فهرست نویسی برای نامهای اسلامی، سرعنوانهای موضوعی مربوط به مسائل اسلامی، نگهداری و سازماندهی و ارائه خدمات ناظر بر اسناد و مدارک مربوط به تحقیقات اسلامی، و مانند آن)

• حرکت در جهت رشد برنامه‌های جامع اطلاعاتی برای جهان اسلام

• توسعه همکاری در زمینه‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی و فعالیتهای وابسته در جهان اسلام در سطح ملی، منطقه‌ای، و بین‌المللی
• ایجاد و تقویت روابط میان کتابداران و اطلاع‌رسانان و متخصصان مرتبط با این مسائل در سراسر دنیا
• تحقیق و بررسی وضع موجود خدمات کتابداری و اطلاع‌رسانی در کشورهای اسلامی و چگونگی دستیابی به اطلاعات برای توسعه اقتصادی، اجتماعی و فنی این کشورها
• راه‌اندازی طرحهای عملی و برنامه‌های مناسب برای تحول مدیریت منابع اطلاع‌رسانی و بهره‌وری هر چه بیشتر از این منابع در جهت فعالیتهای آموزشی و پژوهش در سطح ملی، منطقه‌ای و بین منطقه‌ای و جهان اسلام
• برپا نمودن کنگره کتابداران و اطلاع‌رسانان مسلمان به عنوان یک مجمع رسمی به منظور تبادل نظر در زمینه مسائل تخصصی کتابداری و اطلاع‌رسانی

کاملیس ۱-۳

اولین اجلاس کنگره با پشتیبانی انجمن دانشمندان مسلمان علوم اجتماعی، مؤسسه اندیشه اسلامی در واشنگتن و سازمانهای دیگر

اطلاع‌رسانی زنان، ارتباط میان کتابخانه‌ها، امانت بین کتابخانه‌ای، استفاده از تکنولوژی و کامپیوتر «در اطلاع‌رسانی، استاندارد کردن اطلاعات و اطلاع‌رسانی و مندرجات کتابشناختی، سیستم رده‌بندی جهانی اسلامی، تأسیس مرکز عالی کتابداری و آموزش تخصصی نیروهای انسانی از طریق مبادله فرهنگی، مقاله‌هایی به سه زبان انگلیسی، فرانسه و ترکی ارائه شد. همچنین نمایشگاهی از کتابهای تعدادی از کتابخانه‌های جهان، سخت افزار و نرم‌افزارهای کامپیوتر برخی از مراکز اطلاع‌رسانی جهان برگزار شد.

در نشستهای کنگره، اساسنامه‌ای برای این سازمان بین‌المللی تهیه و کشور مالزی به عنوان مقر دفتر مرکزی کنگره تعیین و در انتخابات نخست دکتر الی محمد عبدالحمید، رئیس کتابخانه دانشگاه برونتی، به عنوان رئیس کنگره انتخاب شد. بعد از کاملیس^۴ ریاست کنگره به عهده آقای سید سالم آغا استاد دانشگاه پرتانی کشور مالزی خواهد بود.

کاملیس^۴

کاملیس تهران با ۳۰ مقاله از سوی کتابداران، صاحب‌نظران و محققان ایرانی و غیرایرانی به اعتقاد برگردآوری مجموعه‌ای از متون مفید، در نتیجه همواری مسیر پیشرفت نظامهای ملی اطلاع‌رسانی و ایجاد پایگاههای ملی برای همکاری میان کشورهای اسلامی و با درونمایه "مباحث اساسی مربوط به خدمات کتابداری و اطلاع‌رسانی در جهان اسلام" برگزار شد.

به گزارش دبیر کنگره، آقای دکتر عباس حری، سه دیدگاه اساسی در کاملیس به چشم می‌خورد. وحدت ارزشی دین اسلام که سبب گردهمایی معنوی مسلمانان می‌شود. زیرا امت بودن خود سبب ایجاد ارتباطی نامرئی میان مسلمانان می‌شود. از سوی دیگر، کشورهای مسلمان به عنوان جزئی از کشورهای جهان سوم

پیوسته این‌گونه وانمود شده‌اند که تولیدکننده مواد خام هستند. در حوزه اطلاع‌رسانی نیز اطلاعات خام و پردازش نشده را می‌برند و سپس اطلاعات پردازش شده به صورت کتاب، نرم‌افزار و حتی منجمد شده به صورت سخت افزار با قیمتی گران را خریداری و وارد می‌کنند. در این میان آنچه دامن زده می‌شود آموزش غیرخلاق، مهارتهای صرفاً مصرفی، و حس شرمساری فرهنگی است. محور سوم ابزار سالاری است. کشورهای اسلامی بدون مطالعه صحیح امکان سنجی از نظر اقتصادی، فنی و علمی وارد کننده ابزار شده‌اند. لذا، وسیله جای را بر هدف تنگ کرده است و این هشدار است که کاملیس مایل است توجه کشورهای مسلمان را به آن جلب کند.

در افتتاحیه این کنگره آقای دکتر حبیبی، معاون اول ریاست جمهوری، با اشاره به فرهنگ و تمدن غنی دنیای اسلام که نتیجه سختکوشی دانشمندان، محققان و فرهیختگان اسلام بر اساس جانمایه تعلیمات قرآنی و زمینه تربیت اسلامی که از راههای گوناگون به کشورهای غیراسلامی رفته و گهواره علوم جامعه آنها شده است، به وضع کنونی اطلاع‌رسانی در کشورهای مسلمان پرداخته و در این راستا پیشنهاداتی ارائه کردند. رئوس این پیشنهادها عبارتند از:

- ایجاد کمیته هماهنگی سیاستگذاری شبکه اطلاع‌رسانی میان کشورهای مسلمان
- ایجاد فهرستی مشترک از کتابشناسی و نسخه‌شناسی کتابهای خطی موجود در کشورهای مسلمان

- ایجاد بانک اطلاعات از میراث فرهنگی اسلام با هدف ایجاد بستر مناسب برای پژوهشهای مربوط به آن به همراه اطلاعات کتابشناختی آنها و استفاده از آن برای تدوین برنامه‌های

جهانگردی در اسلام و کمک به مراکز جهانگردی جهان اسلام

- طراحی نظامی واحد برای تبادل اطلاعات مشترک به صورت بانک اطلاعات اقتصادی، بانک مراکز فرهنگی و پژوهشی و آموزشی جهان اسلام با کمک تمام کشورهای مسلمان، بانک موضوعهای خاص، بانک واژه‌های علمی بیگانه و معادل آنها در زبان هر یک از کشورهای اسلامی، بانک موضوعهای خاص بسیار مهم و پرهزینه است. لذا، برای پرهیز از هزینه‌ها و سرعت کار می‌توان اجرای هر یک از موضوعهای را با توجه به ویژگی هر یک از کشورهای مسلمان به عهده یکی از آنها گذاشت. به عنوان مثال بانک زبان و ادب فارسی در ایران تنظیم و سپس به جهان اسلام ارائه شود.

در همین مراسم آقای دکتر خاتمی، مشاور رئیس جمهور و رئیس کتابخانه ملی، طی سخنرانی خود به نقش و قدرت اطلاعات اشاره کردند. به نظر ایشان اطلاعات در عصر حاضر جانشین قدرت با بستر اصلی آن شده است. پیشرفت و توسعه، شبکه‌ای درهم پیچیده است که اصلی‌ترین حلقه آن اطلاعات است. برای عقب نماندن از این فرایند در سطح جهانی باید اطلاعاتمان را لحظه به لحظه نو کنیم. در تقسیم‌بندی عام، اطلاعات به دو مقوله اطلاعات محض و اطلاعات فنی، علمی و تخصصی برمی‌خوریم. کنجکاوای و پرسش درباره علم جدید به ویژه برای ما مسلمانان که پایه‌گذاران آن بوده‌ایم و امروزه بیش از همه مصرف‌کننده آن هستیم بسیار اساسی است. امروزه علم را تنها فرضیه‌ای می‌دانند که همواره در حال فروافتادن است. بحران در علم و تکنولوژی به بحران هویت علم در علم و تکنولوژی سرایت خواهد کرد. اما این بحران در مفاهیم غیرعلمی و فنی بیشتر است.

بدون تردید اطلاعات در این روزگار با توجه

به سرعت و گسترش آن با تمدن جدید تناسب دارد. این تمدن برآمده از دیدگاه خاصی است که انسان بر هویت خود یافته است. لذا اعتبار اطلاعات امروزه به ارزشهای انسان امروزی بستگی دارد. به این ترتیب، این مشکل برای ما بیشتر است. زیرا اطلاعات مهمترین ابزار اقتدار حکومتی است که پاسدار قدرت سیاسی و منافع اقتصادی هستند و این با منافع اکثریت

مردم جهان سخت ناسازگار است. این اطلاعات به ویژه در حوزه اقتصادی و سیاسی به گونهای تنظیم می‌شود که به منافع سیاسی و اقتصادی آن لطمه‌ای وارد نکند و ما به عنوان مصرف کننده نباید از این نکته دور بمانیم و اراده خود را از دست بدهیم. لازم است به درجه‌ای از علم برسیم که توان تشخیص هویت اطلاعات و قدرت‌گزینش اطلاعات مورد نیازمان را بیابیم.

لذا، لازم است برای شناخت تمدن غرب به گونه‌ای عاقلانه، شناخت هویت تاریخی و فرهنگی خود و توجه به شناسایی مشکلات و تهدیدهایی که از بیرون با توجه به نارساییها و مشکلات درونی خود داریم تلاش کنیم. احساس درد مشترک وقتی با شناخت مشترک همراه شود زمینه بسیار مساعدی برای حرکت و رشد ایجاد می‌کند.

جدول مقالات ارائه شده در کاملیس ۴

نشستهای روز اول ۷۴/۳/۲۹

نام مقاله	سمت	سخنران
خدمات تهیه مدارک در کشورهای اسلامی: وضع موجود و نظام پیشنهادی	استاد گروه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه بین‌المللی اسلامی مالزی	آقای دکتر ممتازعلی انور
چند رسانه‌ایها: چالشی نوین برای محققان اطلاع‌رسانی	رئیس و استاد مدرسه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه ویسکانسین ایالت میلوکی ایالات متحده آمریکا	آقای دکتر محمد م. امان
دیدگاه اسلامی نسبت به آموزش و تربیت نیروی انسانی کتابخانه	از مرکز تحقیقاتی مطالعات امریکایی حیدرآباد هند	آقای دکتر محمد طاهر
ضرورت اتخاذ سیاستهای هماهنگ اطلاع‌رسانی در کشورهای اسلامی: نقش کتابخانه منطقه‌ای علوم و تکنولوژی	رئیس کتابخانه منطقه‌ای و عضو هیئت علمی دانشگاه شیراز	آقای دکتر جعفر مهرداد
استفاده از شبکه اینترنت در مالزی با تأکید خاص بر دانشگاه بین‌المللی اسلامی مالزی	معاون کتابخانه دانشگاه بین‌المللی اسلامی مالزی	آقای عبدا... قادر پاشا
کتابخانه‌های مساجد در ایالت متحده آمریکا: آغاز راه	از دانشگاه بین‌المللی اسلامی مالزی	آقای یحیی مناسترا
میزان آگاهی رؤسای دانشگاهها، معاونان پژوهشی، رؤسای کتابخانه‌های مرکزی از مشکلات کتابخانه‌های مرکزی دانشگاههای کشور	مدیر گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه تهران	آقای غلامرضا فدایی عراقی
نرم افزار بازیابی متن قرآن کریم: نقد و ارزیابی	از مدرسه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی هرندون ایالت ویرجینیای ایالات متحده آمریکا	دکتر هانی م. عطیه
اهمیت کتابخانه‌های روستایی و نقش آن در توسعه روستایی کشور	معاون ترویج و مشارکت مردمی وزارت جهادسازندگی	آقای احمد اسحاق حسینی

نشستهای روز دوم ۷۴/۳/۳۰

نام مقاله	سمت	سخنران
کهنترین فهرست اسلامی موجود	عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی	آقای دکتر مهدی محقق

نام مقاله	سمت	سخنران
دربینه‌ترین کتابخانه موجود اسلامی: کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی	عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد	آقای دکتر اسد... آزاد
استفاده از تکنولوژی اطلاعاتی برای نیل به شبکه ملی کتابشناختی: مدل مالزی	رئیس مدرسه کتابداری و اطلاع‌رسانی، مؤسسه تکنولوژی مارا، مالزی	آقای دکتر راجا عبدا... یعقوب
روش ارزیابی نظامهای خودکار کتابخانه‌ها	از دانشگاه نفت و معاون سلطان فهد، بخش امور کتابخانه‌ها	آقای دکتر عبدالستار چودری
مروری بر آموزش سازماندهی نسخ خطی در ایران	عضو هیئت علمی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه تهران	خانم نوش آفرین انصاری (محقق)
نام مقاله	سمت	سخنران
کنترل کتابشناختی متون اسلامی در اوگاندا	رئیس مدرسه کتابداری افریقای شرقی، دانشگاه مکرر کامپالا در اوگاندا	آقای دکتر سید امیرحیدر عبیدی
نقش کتابخانه‌ها و متخصصان اطلاع‌رسانی در ایجاد جامعه متفکر در جهان	استاد ارشد و مدیر مدرسه کتابداری و اطلاع‌رسانی انستیتو تکنولوژی «راما» در مالزی	خانم نورما ابوسمان
بانک اطلاعات کتابشناختی کشاورزی ایران	کارشناس مشاور اطلاع‌رسانی کشاورزی ایران	خانم نسریندخت عماد خراسانی
طرح شبکه نظامهای اطلاع‌رسانی سازمان کنفرانس اسلامی (Oicis/Net) = مفهوم، طرحها و پیشرفتها	مشاور نظامهای اطلاع‌رسانی بانک توسعه اسلامی، مؤسسه اسلامی پژوهش و آموزش جده، عربستان سعودی	آقای عبدالرحمن قمرالدین
استراتژیهای حفظ بقاء برای نظامهای اطلاع‌رسانی در جوامع اسلامی	از دانشگاه پرتانی مالزی	آقای سید سلیم آغا
تأثیر زندگی‌نامه‌های اسلامی بر جوامع جدید	عضو هیئت علمی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه تهران	خانم معصومه باقری
مسائل به کارگیری و نگهداری متخصصان موضوعی در کتابخانه‌های کشاورزی کشورهای اسلامی	از گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه بین‌المللی اسلامی مالزی	آقای شاهین مجید

نشستهای روز سوم ۷۴/۳/۳۱

نام مقاله	سمت	سخنران
تبادل مدارک از یک کتابخانه به کتابخانه دیگر: نمونه یک رویارویی	گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه بین‌المللی اسلامی مالزی	قای دکتر احمد بکری ابوبکر
بزرگترین مجموعه خطی اسلامی: کتابخانه آیت ا... مرعشی نجفی دانشگاه بین‌المللی اسلامی مالزی	رئیس کتابخانه آیت ا... مرعشی قم	آقای حاج سید محمود مرعشی
سیستم چند رسانه‌ای صحیفه نور: تلاشی در حفظ میراث اسلامی	مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی	آقای مهندس فاضل
اصطلاحنامه علوم اسلامی: تلاشی در جهت هماهنگی بازایی اطلاعات	مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی جامعه قم	آقای یعقوب نژاد
آرشیو مؤسسه پژوهش و مطالعات فرهنگی: تلاشی در جهت حفظ اسناد فرهنگی	آرشیو مؤسسه پژوهشی و مطالعات فرهنگی	آقای رضا فراستی

نگاهی گذرا به مقالات ارائه شده

دکتر ممتاز علی انور با اشاره به جمعیت ۲۰ درصدی مسلمانان دنیا و تولید کمتر از یک درصد متون اطلاعاتی و وابستگی اطلاعاتی آنها به کشورهای توسعه یافته پیشنهادهایی در راستای رفع این نقیصه به این شرح ارائه کردند: استقرار یک نهاد هماهنگ کننده مرکزی، استقرار یک نهاد هماهنگ کننده ملی، استقرار یک مرکز اشتراک منابع ملی، تهیه یک نظام پرداخت بین المللی، استقرار یک پایگاه اطلاعاتی موجودیهای مجلات، ارتقاء کیفی تسهیلات ارتباطات دور برای تهیه برنامه‌ای برای اشتراک کتابخانه‌ها، پیش‌بینی امکانات تکثیر در هر یک از کشورهای شرکت‌کننده در نظام، شروع یک طرح اولیه.

دکتر محمد م. امان در مقاله‌ای با عنوان چند رسانه‌ایها به تاریخچه کوتاهی از این منابع و طرحهای آینده آن اشاره کردند. چندرسانه‌ایها منابعی هستند که متن، تصاویر گرافیکی، تصاویر کارتونی، تصاویر ویدئو و اطلاعات شنیداری را به صورتی مجزا یا ترکیبی ارائه می‌کنند. به گونه‌ای که می‌توانند به طور همزمان تمامی حواس پنجگانه انسان را به کار گیرند. با این حال این منابع با توجه به منافع بالقوه‌ای که دارند، مشکلاتی نیز به عنوان کالای اطلاعاتی به وجود آورده‌اند. لذا استانداردهای مورد نیاز برای این منابع، مواد چندرسانه‌ای و پایگاههای اطلاعاتی، مواد چندرسانه‌ای و نمایه‌سازی، شبکه‌های اطلاع‌رسانی و مواد چندرسانه‌ای، موارد مرتبط با مالکیت فکری مواد چندرسانه‌ای، اثر تکنولوژی پیشرفته چندرسانه‌ای بر امور و علائق بین المللی، توسعه‌دهندگان مواد چند رسانه‌ای، مواد قانونی، مصرف کنندگان و اقتصاد تولید مواد چند رسانه‌ای، تولیدکنندگان این مواد و تولیدات آنها به گونه‌ای جدی باید مورد بررسی و توجه قرار گیرد. کتابداران باید از این نقش آگاه

شوند و محققان بتوانند کارهای همزمان را هماهنگ کنند.

دکتر محمد طاهر در مقاله خود دیدگاه اسلام نسبت به آموزش و تربیت نیروی انسانی کتابخانه‌ها به تاثیر سه عامل توحید، نبوت و معاد بر رفتار، گرایشها و توسعه قابلیت‌های کتابداران اشاره کردند. ضمیر خودآگاه و وجدان اخلاقی دو عامل اصلی روح بخشی و صراحت به این فرایند هستند. با تدریس دیدگاه اسلام درمی‌یابیم هیچ چیز برای یک فرد نیست و همه باید از وسایل ارتباط جمعی استفاده کنند و به اطلاعات دسترسی داشته باشند. در این راستا است که حرفه کتابداری توسعه لازم را خواهد یافت.

دکتر جعفر مهرداد در سخنرانی خود به نقش کتابخانه منطقه‌ای علوم و تکنولوژی RLST شیراز پرداختند. ایشان یادآور شدند برای رفع اختلاف فاحش قابلیت‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی کشورهای پیشرفته شمال و کشورهای اسلامی جنوب لازم است کشورهای اسلامی منابع خود را هماهنگ کنند. مجموعه کتابخانه و فعالیت‌های اطلاع‌رسانی خود را توسعه بخشند و به یک پایه و اساس قوی در زمینه علمی و تکنولوژی دست یابند. زیرا سستی و کندی بسیاری از کشورهای مسلمان به دلیل ضعف اقتصادی آنها نیست. بلکه ضعف در تولید اطلاعات و استفاده از منابع اطلاعاتی موجود است. کمبود بودجه، افزایش قیمت مجلات و تورم سبب کاهش نشریات و منابع اطلاعاتی کتابخانه‌ها شده است. لذا، همکاری بین کتابخانه‌ها بسیار ضروری است. کتابخانه منطقه‌ای علوم و تکنولوژی با کلیه سیستم‌های خدماتی شبکه‌ای خود در راستای این هدف گام برمی‌دارد و برای میزبانی برگزاری کامپلیس

آقای عبدالله قادر پاشا در مقاله خود به طور

عمده به معرفی شبکه ملی مالزی با عنوان «جارینگ» JARING پرداختند که در اصل گره شبکه اینترنت مالزی است. این شبکه در حال حاضر ۲۱۷۵ مشترک دارد و از طریق طرح Jaring anitma تمام کتابخانه‌های مالزی می‌توانند به آن وصل شوند. ایشان با اشاره به مشکلات چهار کتابخانه دانشگاهی که از این شبکه استفاده می‌کنند اهداف و تسهیلاتی که اتصال به شبکه اینترنت در سطح ملی و بین المللی برای مالزی به وجود آمده است از جمله پست الکترونیکی، مجموعه‌سازی، دسترسی به خدمات اطلاع‌رسانی پیوسته، اشتراک منابع اشاره کردند. کتابداران مسلمان با ابتکار عمل می‌توانند از پتانسیلهای قوی اینترنت بهره‌مند شوند.

آقای یحیی مناسترا در مقاله کتابخانه‌های مساجد در ایالات متحده آمریکا با ارائه آمار هزار کتابخانه مسجد در سراسر آمریکا به تاریخچه کوتاهی از کتابخانه‌های مساجد و کلیساها و نقش آنها در جامعه مسلمان آمریکا، حجم مجموعه این کتابخانه‌ها، زبان کتابها و مراجعان به این کتابخانه‌ها پرداختند. ایشان با اشاره به کمبودهای این کتابخانه‌ها مانند ضعف مدیریت، کمبود کتابداران متخصص و خدمات این گونه کتابخانه‌ها پیشنهاداتی برای توسعه این کتابخانه‌ها از جمله اهداء کتاب به این کتابخانه‌ها از سوی مسلمانان، تربیت متخصصان کتابداری در این مراکز ارائه کردند.

آقای غلامرضا فدایی عراقی در مقاله تحقیقی خود به طرز تلقی مسئولان از عملکرد کتابخانه‌ها، وضعیت فیزیکی کتابخانه‌ها، نیروی انسانی، خدمات اطلاع‌رسانی، مشکلات خاص مدیریتی، مشکلات محیطی، برون سازمانی و مشکلات نهادی و فرهنگی کتابخانه‌ها پرداختند. به نظر ایشان اساسی‌ترین مسئله در یک سازمان بینش و اصلاح دیدگاهها و نگرش مسئولان

بی‌واسطه یا باواسطه آنهاست. اگر نگرش تصمیم‌گیران اصلی درست باشد، اشکالات سریعتر حل خواهند شد. ایشان با بررسی پاسخهای پرسشنامه تحقیقی خود به این نتیجه دست یافتند که در کل تنها ۵٪ پاسخ‌دهندگان معتقد بوده‌اند مشکلات از خارج کتابخانه بر آنها تحمیل می‌شود. ۲۸/۵ درصد پاسخ‌دهندگان مشکلات کتابخانه‌ها را ناشی از مشکلات فرهنگی و بنیادی جامعه آموزشی و پژوهشی کشور می‌دانند.

مقاله دکتر هانی عطیه به دلیل عدم حضور ایشان در کنگره توسط خانم کوموعارف از کتابخانه بین‌المللی مالزی قرائت شد. در این مقاله پایگاه‌های اطلاعات قرآنی متعددی معرفی از نظر عناوین، زبانها، خط و مشی جستجو، امکانات دیداری و شنیداری، تسهیلات جستجو، اعتبار و حق مؤلف مورد ارزیابی قرار گرفت. پایگاه اطلاعاتی «عقبه الدار» یکی از اولین پایگاه‌های اطلاعات قرآنی است که اطلاعات مورد نیاز اسلامی را به صورت دیسک‌های فشرده CD-ROM ارائه می‌کند. سایر پایگاه‌های مورد ارزیابی این مقاله عبارت بوده‌اند: «سلسبیل» که در سال ۱۹۸۷ در لندن تولید شده است، «القرآن الکریم» در ۱۹۸۸ کویت، «القرآن» در ۱۹۸۹ لندن، «علیم» در ۱۹۹۱ هوستون، «القرآن الکریم» در ۱۹۹۱، «الکتب الحدیث» در ۱۹۹۲ مصر، «القرآن الکریم» با تفسیر الجلائین در ۱۹۹۲، «القرآن الکریم» در ۱۹۹۳ ایلینوس، «القرآن الکریم صالح» در ۱۹۹۴ ریاض و «القرآن الکریم پژوهش» در ۱۹۹۵ تهران.

آقای احمد اسحاق حسینی در سخنرانی خود با عنوان اهمیت کتابخانه‌های روستایی و نقش آن در توسعه روستایی کشور به نقش بسیار مهم این کتابخانه‌ها به عنوان مرکز اطلاع‌رسانی عمومی - تخصصی در روستاها پرداختند و

اهداف تأسیس این کتابخانه‌ها و فرایند حرکتی آنها را بررسی کردند و در نهایت توجه و تقویت بیشتر این واحدها را مورد تأکید قرار دادند.

دکتر مهدی محقق در مقاله خود با اشاره به فهرست ابن‌النديم به معرفی فهرست حنین ابن اسحاق به عنوان کهنترین فهرست اسلامی موجود پرداختند. حنین بن اسحاق (متوفی ۲۶۰ هـ.ق) مترجم معروف اسلام بود که به «حنین الترجمان» شهرت داشته است و ایشان صورتی از کتابهای جالینوسی را که به وسیله او و همکارانش از زبان یونانی به سریانی و عربی ترجمه شده بود را گردآوری کرده است. این فهرست در سال ۱۹۲۵ به وسیله خاورشناس آلمانی «برگستراسر» با عنوان «رساله الی علی بن یحیی فی ذکر ما ترجم من کتاب جالینوس» به زبان آلمانی منتشر شد. این رساله از نظر تصحیح انتقادی و مقابله نسخ و فراهم‌آوری نسخه اصلی و ترجمه از زبانی به زبان دیگر مورد توجه بیشتر است.

دکتر اسدالله آزاد در سخنرانی خود به معرفی کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی به عنوان یکی از قدیمیترین کتابخانه‌های اسلامی که عمر آن به شش قرن می‌رسد پرداختند. این کتابخانه از سال ۸۶۱ هـ.ق با انواع آثار خطی و چاپی همچنان برقرار بوده است. در حال حاضر، کتابخانه مرکزی جدیدی با تالارهای مطالعه باز و بسته و مخزنها و بخشهای گوناگون در حال احداث است.

آقای دکتر راجا عبدالله یعقوب در مقاله خود با عنوان استفاده از تکنولوژی اطلاعاتی برای دستیابی به شبکه ملی کتابشناختی با اشاره به کاربردهای تکنولوژی اطلاعات در توسعه نظامهای شبکه‌ای در مالزی و اثر آن بر خدمات کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی را مورد بررسی قرار دادند. مدل مالزی با عنوان نظام مالمارک (Malmarc) که حاصل عملکرد مشترک کتابخانه

ملی و کتابخانه‌های دانشگاهی است، فهرست مشترکی بوجود آورد که نقش خود را در توسعه شبکه ملی ایفا می‌کند و سبب همکاری کتابخانه‌ها در منطقه‌ای وسیعتر شده است. در عین حال، در صورت برقراری ارتباط مطلوبتر این نظام با نهادهای مختلفی که مخزن و ذخیره اطلاعات اسلامی دارند می‌توان به رؤیای نظام اطلاع‌رسانی اسلامی دست یافت. لذا، ایشان با اشاره به کاربرد تکنولوژی جدید اطلاعات در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی مالزی ایجاد امکانات شبکه‌ای و کتابشناختی، شبکه پیوسته On Line، سیستم چندرسانه‌ای و استفاده از روندهای جدید ارائه کردند.

دکتر عبدالستار چودری در مقاله خود به ارزیابی نظامهای خودکار کتابخانه‌ها الگویی به همراه ارزیابی به این شرح دادند: ۱. توسعه فهرستی از عملیاتی که باید ارزیابی شوند. شامل: گردآوری، فهرست نویسی، تهیه فهرست عمومی پیوسته، امانت، خدمات اطلاع‌رسانی و مرجع، عملیات خاص مرتبط با متون عربی و اسلامی، کنترل پایندها و اطلاعات مدیریتی ۲. تعیین اهمیت اساسی عملیات مورد ارزیابی ۳. نقد متون نظام اطلاع‌رسانی و دکومانتاسیون ۴. ارزیابی عملکرد نظام به صورت عملی ۵. مقایسه قابلیت نظام برای خودکارسازی عملیات کتابخانه.

خانم نوش آفرین انصاری در سخنرانی خود به تاریخچه برنامه رسمی آموزشی کتابداری در سطح دانشگاه در سال ۱۳۴۴ و اهمیت ایجاد ارتباط میان جامعه کتابدار و میراث غنی فرهنگی کشور که به صورت نسخه‌های خطی، کتابهای چاپ سنگی و اسناد و مدارک دستنویس در مجموعه‌های عمومی و خصوصی را مورد توجه قرار دادند. سپس به آغاز تشکیل دوره کارشناسی ارشد نسخ خطی و آثار کمیاب در سال ۶۸ و تربیت اولین دانشجویان این دوره پرداختند.

ایشان با تأکید بر ضرورت تداوم این حرکت پیشنهادهایی در راستای ارزیابی این دوره و برنامه‌ریزی و اجرای مداوم آن از سوی شوروی عالی برنامه‌ریزی را ارائه کردند.

براساس سخنرانی دکتر سید امیرحیدر عیبدی مبنی بر کنترل کتابشناختی متون اسلامی در اوگاندا، نبود و قحطی اطلاعات در جوامع اسلامی مشکل بسیار مهمی است که جوامع اسلامی آفریقا بیش از سایر جوامع اسلامی از این مشکل رنج می‌برند. ایشان با بررسی متون اسلامی در کتابخانه‌های اوگاندا و بررسی وضعیت تحقیق و انتشارات اسلامی به معرفی دو کتابشناختی گزارماتی مدارک اسلامی و کتابشناسی گزارماتی مقالات مرتبط با اسلام که در دو روزنامه میونا و نگابو در اوگاندا منتشر شده‌اند اشاره کردند.

خانم نورما ابوسمان در مقاله خود با اشاره به قابلیت و توانایی فرد دریافت، استفاده و تفسیر اطلاعات و ارتباط اساسی آن با تفکر انتقادی به نقش کتابخانه‌ها و محققان اطلاع‌رسانی در ایجاد و دستیابی به این هدف پرداختند. به نظر ایشان از طریق برنامه مهارت‌های اطلاعاتی نظام‌دار فرد می‌تواند تفکر انتقادی را در خود توسعه دهد و آن را حفظ کند. مطالعه و خواندن مستمر و جستجو در همه زمینه‌ها سبب اعتماد به نفس و تفکر انتقادی و از همه مهمتر پیشرفت خواهد شد. لذا، در توسعه جامعه‌ای با تفکر انتقادی در مبنای اسلام و ویژگی‌های فرد دارای این تفکر، دستیابی به چنین جامعه‌ای از اهمیت بسیاری برخوردار است.

خانم نسریندخت عماد خراسانی در سخنرانی خود ضمن معرفی فهرستگان کشاورزی ایران این اثر را وسیله‌ای مفید و کارآمد برای پیمایش، تحقیق، برنامه‌ریزی و اتخاذ سیاست نصاب در بخش کشاورزی ایران دانست. این فرستگان به صورت بانک اطلاعاتی

کامپیوتری دارای ۲۰۰۰۰ عنوان کتابشناختی اطلاعات کشاورزی به زبان فارسی و غیرفارسی است و می‌تواند راه بازیابی و محل متون موجود را سهولت بخشد.

آقای عبدالرحمن قمرالدین به معرفی شبکه نظام‌های اطلاع‌رسانی سازمان کنفرانس اسلامی که در پنجمین نشست کنفرانس اسلامی در ۱۹۸۷ در کویت به تصویب رسید و اجرای آن به انستیتوی تحقیقات و آموزش اسلامی وابسته به بانک توسعه اسلامی (IDB/IRIT) واگذار شد، پرداخت. ایشان ابتدا درباره تاریخچه این شبکه، سپس به پیشرفتهایی که از اجرای این طرح به دست آمده صحبت کردند. اجرای این شبکه در فوریه ۱۹۹۲ تصویب و طرح اولیه آن در نخستین گردهمایی کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی به صورت رسمی در فوریه ۱۹۹۳ آغاز شد.

آقای دکتر سید سلیم آغا در مقاله خود با اشاره به این نکته مهم که کشوری که اطلاعات دارد زیر خط فقر قرار ندارد، پیشنهاد کردند جوامع اسلامی باید نظام‌ها و مکانیزم‌هایی را طراحی کنند تا به صورتی مستمر اطلاعات، را روزآمد کنند و افزایش دهند. یک نظام اطلاع‌رسانی عملیاتی است که از طریق مجموعه‌ای از فرایندهای ارزش‌افزوده، درصدی رفع نیازهای اطلاعاتی جامعه کاربران و دستیابی به اهداف مورد نظر است. مشکل اساسی جوامع اسلامی به طور عمده اینست که قادر نیستند کارایی و موجودیت نظام‌های اطلاع‌رسانی خود را حفظ کنند. سپس با تحلیل این مشکل خط و مشی پیشنهادی خود را به این شرح برشمردند: نیاز به آموزش‌های مدیریتی و دولتی بر اساس ارزشی، مفید بودن و نیاز اطلاعات برای توسعه اجتماعی، استفاده استراتژیک از اطلاعات در یک سازمان، حفظ ارتباط نظام‌های اطلاع‌رسانی، روش‌های ضروری برای تولید درآمد، همکاری و

اشتراک منابع، استفاده مؤثر از تکنولوژیهای اطلاع‌رسانی، توسعه پایگاه‌های اطلاعات محلی و نفوذ گرایش‌های مثبت و سطح بالای حرفه‌ای در این پایگاه‌ها.

خانم معصومه باقری در مقاله خود با عنوان تأثیر زندگینامه‌های اسلامی بر مراجع جدید فرهنگی به اهمیت و توسعه این منابع و تأثیرات مختلف آن بر منابع مشابه خارجی که در ایران جمع آوری شده است پرداختند. طبق سخنرانی ایشان تألیف زندگینامه‌های اسلامی از اوایل قرن سوم با کتاب «طبقات الکبیر» ابن سعد که زندگینامه صحابه در هشت جلد بوده است شروع شد. سپس سیره‌نویسان دیگری مانند ابن خلکان با کتابشناسی مهم و عملی خود به نام «وفیات الاعیان» در قرن هفتم هجری قمری و ابن العماد حنبلی مؤلف «شذرات الذهب» در قرن یازدهم شیوه‌های نگارش و ضبط اطلاعات را توسعه بخشیدند. در این فرایند اصول اساسی مانند صحت، نظم مناسب، قابلیت نمایش و اعتبار، استفاده از منابع معتبر و عدم گرایش، که امروزه برای تهیه زندگینامه‌ها بسیار مهم است، در آن زمان کاملاً مرسوم بوده است. لذا، سیره‌نویسان اسلامی نه تنها در این امر بلکه در تنظیم و رده‌بندی شاخه‌های مختلف این علم نیز پیشگام بوده‌اند.

آقای شاهین مجید در مقاله خود به بررسی مسائل استخدام افراد حرفه‌ای و متخصصان موضوعی کتابخانه‌های کشورهای اسلامی پرداختند. ایشان با ارائه تجربه‌های موفق کشورهای توسعه‌یافته در بکارگیری کتابداران حرفه‌ای با زمینه تحصیلی علوم در خدمات اطلاع‌رسانی خود وضعیت جاری و دیدگاه کارفرمایان از استخدام کتابداران متخصص کشاورزی، تمایل آنها برای استخدام دست کم ۵۰٪ کادر حرفه‌ای خود از میان چنین افرادی اشاره کردند. اما در این میان مشکلاتی

مانند کمبود تعداد این‌گونه کتابداران حرفه‌ای، کافی نبودن سطح حقوق، محدود بودن فرصت‌های توسعه شغلی در مقایسه با سایر رشته‌های علمی، امکان تحقق بخشی کامل این تمایل را تحت الشعاع قرار می‌دهد.

آقای احمد بکری ابوبکر، با اشاره به کاهش بودجه و افزایش قیمت منابع کتابخانه، به راه حل تبادل مدارک از یک کتابخانه به کتابخانه دیگر به عنوان یک نوع روبرویی و مقابله با تورم قیمت پیاپی‌ها و اشتراک منابع پرداختند. ایشان فعالیت‌های مرتبط با امانت بین کتابخانه‌ها (ILL) و تحویل مدرک (DDS) روش‌هایی عملی برای اشتراک منابع برشمردند. میزان کارایی و عملی بودن آن را میان کتابخانه‌های بزرگ دانشگاهی کشورهای مالزی و برونی مورد بررسی قرار دادند و طبق این بررسی احتمالاً در این تبادل مدارک مخالفتی پدید نخواهد آمد و کتابخانه‌های کشورهای مسلمان با اشتراک منابع خود بهره‌های فراوان فرهنگی و اقتصادی را به دست خواهند آورد.

آقای حاج سید محمود مرعشی در سخنرانی خود به معرفی کتابخانه آیت... مرعشی نجفی به عنوان یکی از بزرگترین مجموعه‌های خطی اسلامی پرداختند. طبق صحبت ایشان هسته اولیه این کتابخانه ۷۵ سال پیش شکل گرفت. آیت... مرعشی نجفی با حذف یک وعده از غذای شبانه روزی، ادای روزه و نماز استیجاری و کارهای شبانه، بودجه لازم برای تهیه نسخ خطی موجود را تهیه می‌کرده‌اند. این کتابخانه در ۱۳۳۶ با مجموعه ۱۶ هزار جلد کتاب چاپی و خطی افتتاح شد. در حال حاضر، این کتابخانه با ۵۰ هزار نسخه خطی موجود در ۲۶ هزار مجلد غنی‌ترین مجموعه نسخ خطی اسلامی است که طرح ساختمان جدید آن در دست احداث است. آقای مهندس فاضل طی سخنرانی خود با اشاره به تاریخچه تشکیل سازمان مدارک

فرهنگی انقلاب اسلامی در ۱۳۶۱ و اهداف و تشکیلات آن به بخش‌های مختلف این سازمان اشاره کردند و سیستم چندرسانه‌ای صحیفه نور را به طور کامل معرفی کردند. تهیه نرم افزار این طرح از سال ۱۳۷۲ آغاز شد و اکنون با استفاده از این سیستم امکان جستجوی تک‌واژه‌ای در عنوان، چندواژه در عنوان، تک‌واژه در متن، چندواژه در متن، نمایه، تاریخ، فیلمها، صداها، دستخطها، عکسها، جلد و صفحه مجموعه چاپی صحیفه نور با سیستم عامل Windows و چاپ متون و عکسها در انواع چاپگرها با اندازه‌های مختلف امکان‌پذیر است.

آقای یعقوب نژاد در سخنرانی خود به معرفی اصطلاحنامه علوم اسلامی پرداختند که اهداف اصلی آن را تهیه طرحی از حوزه‌های دانش اسلامی برای نشان دادن شرایط منطقی میان آنها، تهیه واژگان تخصصی و مشخص آنها، تهیه مشترکات لفظی هر علم، تهیه نظام ارجاعات برای مترادفها، تهیه راهنما برای محققان و نمایه‌سازان برای انتخاب اصطلاحهای صحیح برشمردند. تنظیم این اصطلاحنامه به سه صورت نظام یافته، الفبایی و درختی است و نسخه اولیه اصطلاحنامه علوم قرآنی آن آماده شده است.

آقای رضا فراستی ضمن معرفی آرشیو مؤسسه پژوهش و مطالعات فرهنگی و تاریخچه کوتاهی از فرایند تأسیس آن در سال ۱۳۶۵ به مراحل اجرایی گردآوری اسناد معاصره از خاندان پهلوی در ۴۰۰۰ گونی، سپس استخراج آنها، آماده‌سازی و ترمیم و بازسازی این مدارک شامل اسناد کتبی، نامه‌ها، مواد سمعی و بصری، مدالها و نشانها، مهر و امضاءها پرداختند. این مرکز فعالیت‌های جانبی دیگری مانند تهیه نرم‌افزاری به زبان فارسی برای فهرست نویسی و آماده‌سازی اسناد، تنظیم فهرست مستند اسامی و مناصب اشخاص و رجال، تهیه تصویر از اطلاعات سنگ

قبرها و شناسایی مهرها و امضاءها بوده است. بعد از ارائه و اتمام سخنرانیها آقای دکتر مصطفی آقی بولوت به نمایندگی از دفتر ایفلا در ترکیه کتابداران و علاقه‌مندان را برای شرکت در گردهمایی کتابداران در ایفلا ۱۹۹۵ استانبول ترکیه دعوت کردند. ضمناً فرمهای ثبت نام و راهنماهای مربوط به ترکیه نیز میان علاقه‌مندان توزیع شد.

در پایان کنگره آقای مهندس مصطفی میرسلیم، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی ضمن سخنرانی خود با اشاره به اهمیت کتاب و کتابخوانی در تعالیم اسلامی به سابقه طولانی تشکیل کتابخانه‌های مساجد به عنوان نخستین کتابخانه‌های عمومی جهان پرداختند. سپس با تأکید بر نقش اطلاعات در حیات کشورهای مسلمان گفتند: اطلاعات از ارکان اصلی برنامه ریزی، سیاست‌گذاری و توسعه فرهنگی کشورهاست. لذا، کشورهای مسلمان باید تلاش کنند از وابستگی خفت‌بار به واردات اطلاعات بکاهند و با ایجاد و تجهیز انواع کتابخانه‌ها و توسعه مراکز اطلاعاتی و پایگاههای اطلاع‌رسانی در راستای سرعت‌بخشی به تولیدات اطلاعاتی گام بردارند.

ایشان ضمن تشریح عملکرد و خدمات کتابخانه ملی جمهوری اسلامی در جهت توسعه تحقیقات کتابداری ایران گفتند: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی توانسته با استفاده از کارشناسان خود، گستردگی کتابهای علمی در زمینه اسلام، ادبیات فارسی، تاریخ و جغرافی را در نظامهای بین‌المللی رده‌بندی علمی کتابخانه‌ها تهیه کند و سرعنوانهای موضوعی فارسی را تدوین کند. سپس به مبادله نیروهای متخصص کتابداری و اطلاع‌رسانی میان کشورهای مسلمان تأکید کردند و پیشنهاداتی ارائه دادند که رؤس آنها عبارتند از:

ایجاد یک نظام جهانی اطلاع‌رسانی

اسلامی. تدوین خط و مشی اطلاعات دقیق برای جهان اسلام، ایجاد وحدت رویه در ارائه نظامهای سازماندهی و تولید نرم‌افزارهای مناسب کتابخانه‌ها و خودداری از کارهای موازی و تکراری و حمایت کامل دولتهای مسلمان از اهداف و توصیه‌های مجمع کتابداران و اطلاع‌رسانان مسلمان، تداوم بر پایه این‌گونه همایشها با توجه به دستاوردهای پیشین، افزایش نشاط هیئت مدیره مجمع با انتشار یک خبرنامه، بهبود خدمات اطلاع‌رسانی از راه تولید انواع مرجع اسلام و ایران، مدیریت صحیح نظامهای اطلاع‌رسانی در جهان اسلام به صورت منطقه‌ای و بین‌المللی، تلاش برای بهبود منابع اطلاعاتی در کشورهای اسلامی، هماهنگی برای حفظ و ثبت اطلاعات میان کشورهای اسلامی، مبادله نیروهای متخصص کتابداری میان کشورهای مسلمان، ایجاد خزانه اطلاعات مورد نیاز در موضوعهای مختلف جهان اسلام و ایران.

در مراسم اختتامیه کنگره رئوس بیانیه اختتامیه کاملیس^۲ به این شرح قرائت شد:

۳ فرامه آوردن تسهیلات در جهت ایجاد نظام ملی در کشورهای اسلامی که در کنگره‌های پیشین نیز پیشنهاد شده بود.

۴ تعریف و تبیین استراتژیهای کلان اطلاع‌رسانی در میان کشورهای اسلامی

۵ تشکیل کمیته‌های محلی و منطقه‌ای کاملیس در کشورهای عضو برای شناسایی اهداف و برنامه‌های آن در مقیاس گسترده‌تر

۶ مطالعه تفصیلی درباره پایگاههای اطلاع‌رسانی برای پیشگیری از دوباره کاریها

۷ ایجاد قانون ملی برای هماهنگی فعالیتهای اطلاع‌رسانی میان کشورهای اسلامی برای پشتیبانی از آن و معرفی سایر کشورها

۸ مبادله مستمر تحقیقات کتابداری میان کتابداران مسلمان برای آگاهی از یافته‌ها و پرهیز از تکرار

۹ مبادله استاد و دانشجو در کشورهای مسلمان

۱۰ تهیه برنامه‌های نمونه برای تربیت کتابدار برای مدیریت نسخه‌های خطی اسلامی

۱۱ اجرای طرحهای مشترک با سرمایه‌گذاری مشترک برای تهیه متون مرجع اسلامی

۱۲ انتشار فصلنامه کاملیس برای درج آخرین دستاوردهای تحقیقی در حوزه کتابداری در کشورهای اسلامی

۱۳ مبادله اطلاعات مربوط به کشورهای اسلامی

۱۴ انجام مطالعه‌ای درباره تأثیر رهاوردهای کنگره‌های پیشین کاملیس بر کتابداری و اطلاع‌رسانی در کشورهای اسلامی

۱۵ کوشش برای برگزاری مستمر این کنگره در بخش جنبی این کنگره نمایشگاههای متعددی از آرشیوها و مؤسسات تولیدکننده نرم‌افزاری کتابخانه‌ها و بانکهای اطلاعاتی برگزار شده بود که عبارت بودند از:

۱۶ واحد آرشیو صدا و سیما، نرم‌افزار پارس آذرخش، نرم‌افزار نوسا، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی با معرفی نرم‌افزار اصطلاحنامه فلسفه اسلامی، اصطلاحنامه علوم قرآن، نرم‌افزار برگزیده کلمه، مرکز تحقیقات و بررسی مسایل روستایی با معرفی نرم‌افزار فرهنگ دههای ایران، نرم‌افزار اطلاع‌رسانی آثار علماء شیعه در دیسک «الذریعه الی تصانیف الشیعه» از بنیاد فرهنگ

انقلاب اسلامی، نرم‌افزار صحیفه نور حاوی مجموعه رهنمودهای حضرت امام (ره)، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، طرح فهرستگان کتب لاتین سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران، کومپاس ایران: بانک جهانی اطلاعات بازاریابی اطلاعات مربوط به سازمان س. اسکاپ، بازار مشترک، دیالوگ واکو، مرکز مطالعات برنامه‌ریزی و اقتصاد و کشاورزی، برنامه جامع کتابخانه و بانک اطلاعات زنان روستایی کشور، شبکه و سیستم‌های اطلاع‌رسانی عمومی ایران IRAN Pac، و نمایشگاه کتابشناسیها و فهرست نسخ خطی خانه کتاب.

همچنین، هر یک از این مراکز راهنمای اطلاعاتی و فهرستی آثار خود را منتشر و در اختیار شرکت‌کنندگان قرار می‌دادند. دبیرخانه کنگره نیز در این راستا انتشاراتی مانند پوستر، راهنماهای تبلیغاتی، پوشه، برنامه و چکیده مقالات و ویژه‌نامه دو زبانه کاملیس ۴ در چهار شماره داشته که در اختیار شرکت‌کنندگان قرار می‌داد.

این گونه نشستها به عنوان اولین اجلاس بین‌المللی کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران فرصتی مغتنم برای تجدید دیدار، تبادل اطلاعات و تجربیات، و نشست خودممانی با تشریک مساعی دردهایی مشترک و خودممانی را فراهم آورد. از سوی دیگر، این کنگره یک سازمان بین‌المللی محسوب می‌شود و در کنار سایر سازمانهای بین‌المللی اسلامی نوعی تجمع و مشارکت بین مسلمانان و کشورهای اسلامی می‌تواند ایجاد کند و زمینه‌ساز وحدت هرچه بیشتر مسلمانان جهان شود. همچنین، می‌تواند سبب مطرح شدن مسائل و مشکلات کشورهای اسلامی شود و شرایط مشارکت برای بهبود کتابداری و اطلاع‌رسانی در این کشورها را به وجود آورد.